

Marek Kluz

Moralna odpowiedzialność chrześcijan za misyjne dzieło Kościoła

---

Colloquia Theologica Ottoniana nr 2, 49-66

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MORALNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ CHRZEŚCIJAN ZA MISYJNE DZIEŁO KOŚCIOŁA

Marek Kluz¹

Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie
Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Wstęp

Obserwując dokonujące się w świecie przemiany, łatwo można zauważyć aktualność i potrzebę zaangażowania wszystkich chrześcijan w misyjne dzieło Kościoła. Wielość wypowiedzi soborowych i papieskich pozwala ukazać różne aspekty ciągłej i naglącej potrzeby ewangelizacji współczesnego świata. Papież Franciszek w adhortacji *Evangelii gaudium* podkreśla, że „ewangelizacja jest posłuszna misyjnemu nakazowi Jezusa: «Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody» (Mt 28,19)”². I tłumaczy Ojciec Święty nieco dalej, że „dzisiaj w Jezusowym «idźcie» są nieustannie obecne nowe scenariusze i wyzwania misji ewangelizacyjnej Kościoła. Wszyscy jesteśmy wezwani do tego misyjnego «wyjścia». Każdy chrześcijanin i każda wspólnota winni rozeznaczyć, jaką drogą powinni kroczyć zgodnie z wezwaniem Pana, jednak wszyscy jesteśmy zaproszeni do przyjęcia tego wezwania: wyjścia z własnej wygody i zdobycia się na odwagę, by dotrzeć na wszystkie peryferie potrzebujące światła Ewangelii”³. Misja ewangeli-

---

¹ Ks. dr hab. Marek Kluz, prodiakan WTST, adiunkt Katedry Teologii Moralnej i Duchowości Wydziału Teologicznego Sekcja w Tarnowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Autor kilku książek i ponad 80 artykułów naukowych poświęconych moralności małżeńsko-rodzinnej, wychowaniu moralnemu, bioetyce, moralności życia społecznego i działalności socjalno-charytatywnej. Adres: Pl. Ojca Świętego Jana Pawła II nr 1, 33–100 Tarnów; e-mail: mkluz@op.pl.

² Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, Kraków 2013, nr 19.

³ Tamże, nr 20.

zacyjna jest więc świadectwem wiary, chrześcijańskiej dojrzałości i formacji. Jest również świadectwem odpowiedzialności moralnej za tych, którzy nie poznali jeszcze Chrystusa, a także za tych, którzy zatarcili swoją tożsamość pod wpływem zeświecczonej współczesnej kultury⁴.

Dlatego niniejszy przyczynek naukowy ma za zadanie wskazać zakres osób, które mniej lub bardziej świadomie włączone są w dzieło ewangelizacji już przez samą swą przynależność do Kościoła. Przekazywanie Ewangelii w swym ogólnym znaczeniu jest zadaniem każdego ochrzczonego. Szczególne jednak miejsce mają w tym dziele kapłani (1), osoby konsekrowane (2) i misjonarze świeccy (3), którzy świadomie i dobrowolnie podejmują bezpośrednią misyjną i ewangelizacyjną. Ich pełna współpraca pozwala skutecznie realizować konkretne działania, do których wezwany jest Kościół.

1. Obowiązki kapłanów w dziele misyjnym Kościoła

Ewangelizacja jest fundamentalnym zadaniem wszystkich chrześcijan⁵. Wiernie wypełnianie zadania misyjnego świadczy o dojrzałości zarówno całego Kościoła, jak i każdego chrześcijanina⁶. Pisał o tym papież Pius XII w encyklice *Fidei donum*: „Dar wiary, którym Bóg w swojej hojności ubogaca w sercach chrześcijan niezrównanym bogactwem cnót, wymaga oczywiście, abyśmy nieustannie okazywali serdeczną wdzięczność Boskiemu Dawcy tej łaski. Wiara bowiem otwiera nam bramę do tajemnic życia Bożego; wiara daje nam nadzieję szczęśliwości niebieskiej; wiara też, stosownie do słów Apostoła: «Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest» (Ef 4,5), umacnia i utwierdza jedność społeczności chrześcijańskiej w tym przemijającym życiu. A zatem – szczególnie – ze względu na ten dar Boży – samorzutnie płyną z naszego wdzięcznego serca te słowa: «Cóż oddam Panu za wszystko, co mi wyświadczył?» (Ps 116,12). Czym zaś, poza należną uległością duszy, może człowiek milej odwdzięczyć się Bogu za tak wielką Jego hojność niż rozszerzaniem wśród ludzi przyniesionego przez Chrystusa światła prawdy? Niech więc ludzie, pamiętając o tak wielkim dobrodziejstwie, odwdzięczają się za nie Bogu przede wszystkim przez rozpalającą płomień

---

⁴ Por. Benedykt XVI, *Adhortacja apostolska „Verbum Domini”*, Kraków 2010, nr 96.

⁵ Por. tamże, nr 94.

⁶ Por. J. Górski, *Nowy paradygmat misji*, Warszawa 2006, s. 7.

chrześcijańskiej miłości gorliwość o rozwój świętych misji. Dzielać się bowiem z innymi darem przyjętej już wiary, okazują Bogu swą wdzięczność⁷.

Szczególną rolę w dziele ewangelizacji mają do spełnienia kapłani. Jak podkreśla Benedykt XVI, kapłani „zgodnie ze swoją misją są wezwani jako pierwsi do tego, by ich życie było całkowicie oddane służbie Słowu, do głoszenia Ewangelii, sprawowania sakramentów i takiego formowania wiernych, by mogli autentycznie poznawać Pisma⁸. Kapłaństwo ustanowione zostało po to, by wszyscy wierni zjednoczyli się w jedno ciało, w którym „nie wszystkie członki spełniają tę samą czynność” (Rz 12,4)⁹. Chrystus, posyłając więc apostołów, uczynił ich uczestnikami swego własnego boskiego posłannictwa. Uczestnictwo to daje im łaskę głoszenia Słowa wśród narodów. Bowiem ewangelizacja otwiera drogę wszystkim ludziom do uświęcenia przez Ducha Świętego. Ewangelizacja sprawia, że „ludzie świadomie, dobrowolnie i z wdzięcznością przyjmują dzieło Boże dokonane w Chrystusie oraz okazują je w całym swoim życiu. Prezbiterzy zatem, czy to oddając się modlitwie i adoracji, czy głosząc słowo, czy składając Ofiarę eucharystyczną i udzielając innych sakramentów, czy też wykonując inne posługi dla ludzi, przyczyniają się zarówno do pomnażania chwały Bożej, jak i do wzbogacenia życia Bożego w ludziach¹⁰. Prezbiterzy przez swe powołanie i wyświęcenie zostają wyjęci z Ludu Bożego w celu całkowitego poświęcenia się dziełu Pana. Ich posługa domaga się w szczególny sposób, by na tym świecie żyli i jako dobrzy pasterze znali swe owce, i starali się doprowadzić do zbawienia również te spoza ich owczarni, by i one usłyszały głos Chrystusa i by nastała jedna owczarnia i jeden Pasterz¹¹.

Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium* stwierdza, że Pan Jezus powołał tych, których sam zechciał powołać i ustanowił dwunastu, by posłać ich do głoszenia Słowa. Posłał ich do wszystkich narodów, by wszystkie ludy uczynili Jego uczniami i tym samym krzewili Kościół. Posłannictwo to trwa ma do końca wieków, dlatego apostołowie zatroszczyli się o swych następców¹². „Wszyscy biskupi jako członkowie ciała biskupiego, będącego dalszym ciągiem

⁷ Pius XII, *Encyklika „Fidei donum”*, Watykan 1957, nr 1.

⁸ Benedykt XVI, *Adhortacja apostołowska „Verbum Domini”*, nr 94.

⁹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968, nr 2.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. tamże, nr 3.

¹² Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje...*, nr 19–20.

Kolegium Apostołów, zostali konsekrowani nie tylko dla jakiejś diecezji, ale i dla zbawienia całego świata. Rozkaz Chrystusa głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu odnosi się przede wszystkim i bezpośrednio do nich z Piotrem i pod kierownictwem Piotra. Stąd rodzi się owa wspólnota i współdziałanie Kościołów, która dzisiaj jest tak konieczna do prowadzenia dzieła ewangelizacji. Na mocy tej wspólnoty poszczególne Kościoły dzielą troski wszystkich innych Kościołów, powiadamiają się nawzajem o własnych potrzebach, wzajemnie się wspomagają¹³. Trwałość i konsekwencja, z jaką jest przekazywane dzieło ewangelizacji, widoczne są w Kościele. Jest zatem ewangelizacja działalnością jednoczącą.

Sobór Watykański II w dekrete o działalności misyjnej Kościoła *Ad gentes divinitus* wskazał na kapłański obowiązek przynależności do misyjnych struktur Kościoła: „Kapłani zastępują Chrystusa i są współpracownikami stanu biskupiego w potrójnym świętym urzędzie, który z natury swej należy do posłannictwa Kościoła. Powinni więc dobrze zrozumieć, że ich życie jest poświęcone również na służbę misjom. Ponieważ zaś na mocy swego powołania – które polega głównie na sprawowaniu Eucharystii, udoskonalającej Kościół – pozostają we wspólnocie z Chrystusem – Głową i innymi do tej wspólnoty prowadzą, muszą zdawać sobie sprawę z tego, ile to jeszcze brakuje do pełni Jego Ciała i ile zatem trzeba wkładu pracy, by Ono z dniem każdym wzrastało. Tak zatem ułożą pracę duszpasterską, aby mogła służyć rozszerzaniu Ewangelii wśród niechrześcijan¹⁴. Istnieje bowiem ciągła potrzeba głoszenia Słowa. Jest to potrzeba dwukierunkowa: dla ludzi nieznających Chrystusa, ale także dla samych misjonarzy. Duch misjonarski kapłana jest bowiem zawsze sprawdzianem ducha jego wiary¹⁵. Potrzebna jest ścisła współpraca między Duchem Świętym i misjonarzem, gdy obydwaj działają na swój sposób – Duch Święty w sposób fundamentalny, misjonarz w sposób podporządkowany, Duch Święty działa wewnątrz, misjonarz zaś na zewnątrz, budując widzialny Kościół¹⁶.

W encyklice *Evangelii nuntiandi* papież Paweł VI podkreślił, że kapłani są szczególnymi wychowawcami Ludu Bożego i to na ich barkach spoczywa

---

¹³ Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje...*, nr 38.

¹⁴ Tamże, nr 39.

¹⁵ Por. R.M. René, *Współpracownicy w ewangelizacji*, w: *Elementy teologii misyjnej*, Pieniężno 1987, s. 15.

¹⁶ Por. J. Lopez-Gay SJ, *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny wymiar misji*, w: *Elementy...*, s. 80.

szczególna odpowiedzialność za misyjne dzieło Kościoła¹⁷. „Przeto my wszyscy Pasterze – pisał papież we wspomnianym wyżej dokumencie – bardziej niż jacykolwiek inni członkowie Kościoła mamy uświadamiać sobie ten obowiązek. Tym, co wyróżnia naszą służbę kapłańską, co należycie łączy ze sobą wszystkie niezliczone przedsięwzięcia, o jakie staramy się w ciągu swego życia, co nareszcie nadaje całej naszej działalności osobliwą cechę, jest właśnie ów cel, zawarty w każdej naszej czynności: «głosić Ewangelię Bożą» (1 Tes 2,9)”¹⁸.

Aby taki cel osiągnąć, należy wyjść od formacji kandydatów do kapłaństwa¹⁹. Winni oni być już w czasie studiów przepojeni duchem katolickim. Pozwoli im to wychodzić poza granice diecezji, narodu czy obrządku, a tym samym nieść Ewangelię i pomoc całemu Kościołowi²⁰, gdyż jak twierdził Jan Paweł II, „wszyscy kapłani winni mieć misyjne serce i umysł, powinni być otwarci na potrzeby Kościoła i świata, troskliwi wobec tych, którzy są najdalej, a zwłaszcza wobec grup niechrześcijan we własnym środowisku. Niech troska Kościoła o całą ludzkość towarzyszy im podczas modlitwy, a przede wszystkim w czasie Ofiary Eucharystycznej”²¹.

Ofiara eucharystyczna znajduje się w centrum procesu wzrastania Kościoła²². Jako to centrum winna ona być głównym punktem odniesienia w głoszeniu Ewangelii. Eucharystia bowiem przedstawia się jako źródło, a zarazem szczyt całej ewangelizacji²³. Aby zatem dokonywać dzieła misyjnego, potrzeba kapłanów, którzy tylko i wyłącznie mogą Eucharystię sprawować. Żadna społeczność chrześcijańska nie da się wytworzyć, jeśli nie ma podstawy w najświętszej Eucharystii; od niej trzeba zacząć wszelkie formowanie wspólnoty²⁴. Nie jest bezpodstawny związek pomiędzy Eucharystią a początkiem Kościoła. Podobnie jak wtedy, podczas Ostatniej Wieczerzy, Jezus zgromadził wokół siebie apostołów (por. Mt 26,26), teraz kapłan sprawujący Eucharystię gromadzi wokół siebie Lud Boży.

---

¹⁷ Por. Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, Watykan 1975, nr 68.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Por. Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, Watykan 1990, nr 67.

²⁰ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje...*, nr 20.

²¹ Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 67.

²² Por. tenże, *Encyklika „Ecclesia de Eucharistia”*, Watykan 2003, nr 21.

²³ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis”*, nr 5.

²⁴ Por. tamże, nr 6.

Należy jednak pamiętać, że ewangelizacja nie ogranicza się jedynie do głoszenia kazań czy posługi typowo duszpasterskiej. Ewangelizacja jest mówieniem swym życiem o Chrystusie. Nic nie dociera do człowieka bardziej dogłębnie niż przykład życia. Żaden też człowiek nie uwierzy tak naprawdę słowom, które nie będą miały swego potwierdzenia w czynach²⁵. Papież Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris missio* podkreślił, że: „nie ma świadectwa bez świadków, tak jak nie ma misji bez misjonarzy”²⁶. Te słowa papieża zdają się ukazywać wielki sens działalności ewangelizacyjnej. Misjonarze, którzy przez swoją pracę stają się świadkami Chrystusa, żyją z ludźmi, do których są posłani, służą im, są dla nich, i w ten właśnie sposób najlepiej pokazują tym ludziom Chrystusa. „Ewangelizować znaczy żyć z innymi, dialogować, a we wspólnym trwaniu dawać całego siebie i wszystko to, co się posiada, także Słowo Boże w całej swej integralności”²⁷. Sobór Watykański II, nawiązując do sytuacji ogromnego zapotrzebowania na pracowników winnicy Pańskiej, napominał, by biskupi wysyłali „lepszyc swoich kapłanów”, którzy pragną poświęcić się dziełu ewangelizacji, stanowiącej serce Kościoła²⁸.

2. Zadania osób konsekrowanych w Kościele misyjnym

Oprócz kapłanów istotne miejsce w działalności misyjnej Kościoła zajmują osoby konsekrowane. Jan Paweł II w adhortacji apostołskiej *Vita consecrata* pisał: „Życie konsekrowane, głęboko zakorzenione w przykładzie życia i nauczaniu Chrystusa Pana, jest darem Boga Ojca udzielonym Jego Kościołowi za sprawą Ducha Świętego. Dzięki profesji rad ewangelicznych charakterystyczne przymioty Jezusa – dziewictwo, ubóstwo i posłuszeństwo – stają się w pewien swoisty i trwały sposób «widzialne» w świecie, a spojrzenie wiernych zwraca się ku tajemnicy Królestwa Bożego, które już jest obecne w historii, ale w pełni urzeczywistni się w niebie. W ciągu stuleci nigdy nie zabrakło ludzi, którzy – idąc posłusznie za wezwaniem Ojca i poruszeniami Ducha Świętego – wybrali tę drogę specjalnego naśladowania Chrystusa, aby oddać się Jemu sercem «niepodzielnym» (por. 1 Kor 7,34). Oni także porzucili wszystko jak apostołowie, aby przebywać z Nim

²⁵ Por. Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 150.

²⁶ Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 61.

²⁷ B. Secondin, *Otwarte horyzonty. Symbolika, wzorce i wyzwania życia konsekrowanego*, Kraków 2005, s. 273.

²⁸ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*, nr 38.

i tak jak On oddać się na służbę Bogu i braciom. W ten sposób przyczynili się do objawienia tajemnicy i misji Kościoła dzięki licznym charyzmatom życia duchowego i apostołskiego, których udzielał im Duch Święty, a w ten sposób wnieśli też wkład w odnowę społeczeństwa²⁹.

Podobnie o zaangażowaniu osób konsekrowanych w misyjny wymiar Kościoła pisze papież Benedykt XVI we wspomnianej adhortacji *Verbum Domini*: „Życie konsekrowane w całych dziejach Kościoła pokazało jasno i wyraźnie, że potrafi podjąć się zadania głoszenia słowa Bożego i kaznodziejstwa w *missio ad gentes* oraz w najtrudniejszych sytuacjach dostosować się także do nowych warunków ewangelizacji, wchodzić odważnie i śmiało na nowe drogi i podejmować nowe wyzwania, by skutecznie głosić słowo Boże³⁰.

Życie konsekrowane jest zatem ważną sprawą całego Kościoła. Znajduje się ono w sercu Kościoła jako znaczący element jego misji, ponieważ wyraża najgłębszą istotę chrześcijańskiego powołania. Stanowi cenny dar dla Ludu Bożego³¹. Życie konsekrowane jest świadectwem tego, że im bardziej żyje się Chrystusem, tym ofiarniej można służyć Mu w bliźnich. Ten bowiem, kto miłuje Boga, wszystkich powinien miłować³².

Świadectwo stanowi pierwszorzędny element ewangelizacji³³. „Przykład życia inspirowanego przez Błogosławieństwa Ewangeliczne jest tym, co otwiera serca i umysły ludów do dawania posłuchu prawdom chrześcijaństwa. Jest to «wymowne głoszenie», właściwe duszom poświęconym Bogu³⁴. Prorockie zadanie, jakie spoczywa na osobach konsekrowanych, polega na przypominaniu zamysłu Bożego względem ludzi i na wypełnianiu tego zamysłu. Jest to mianowicie zbawienie i pojednanie ludzkości. Do właściwego wypełnienia tego zadania potrzebne jest głębokie doświadczenie Boga i uświadomienie sobie wyzwania epoki, w której się żyje. Ważne jest odkrywanie sensu teologicznego na drodze rozeznania i udział w tym działaniu Ducha Świętego³⁵. Znaki czasów winny być rozeznawane w świetle Ewangelii tak, by można było „odpowiadać ludziom na

---

²⁹ Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska „Vita consecrata”*, Watykan 1996, nr 1.

³⁰ Benedykt XVI, *Adhortacja apostołska „Verbum Domini”*, nr 94.

³¹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje...*, nr 3.

³² Por. tamże, nr 76–77.

³³ Por. Franciszek, *Adhortacja apostołska „Evangelii gaudium”*, nr 42.

³⁴ R.M. René, *Współpracownicy w ewangelizacji*, w: *Elementy...*, s. 16.

³⁵ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, nr 73.

ich odwieczne pytania dotyczące sensu życia obecnego i przyszłego oraz wzajemnego ich stosunku do siebie³⁶. Potrzebna jest otwartość serca na wewnętrzne wskazania Ducha Świętego, który pomaga odkrywać sens zamysłów Opatrzności. Duch Święty wzywa osoby konsekrowane do szukania odpowiedzi na pytania obecnego świata. Tylko bowiem oni, jako ludzie potrafiący szukać we wszystkim woli Boga, potrafią dobrze odczytać Boże wskazania i odważnie je realizować³⁷.

Osoby konsekrowane winny do głębi przejąć się problemami i potrzebami całego świata. Powinny również otoczyć je modlitwą i działaniem. Zaangażowanie to ma płynąć z wezwania Ducha Świętego, który to kieruje swoim Kościołem. „W ten sposób życie konsekrowane nie będzie się ograniczać do samego odczytywania znaków czasu, ale przyczyni się także do wypracowania nowych programów ewangelizacji dostosowanych do potrzeb dnia dzisiejszego; wszystko to w przeświadczeniu płynącym z wiary, że Duch Święty potrafi udzielić właściwych odpowiedzi nawet na najtrudniejsze pytania. Warto przypomnieć to, czego nauczali zawsze wielcy protagoniści działalności apostołskiej: trzeba ufać Bogu tak, jakby wszystko zależało tylko od Niego, ale i pracować niestrudzenie, jakby wszystko zależało tylko od nas³⁸”.

Kodeks Prawa Kanonicznego podkreśla, że członkowie instytutów zakonnych na mocy samej konsekracji poświęcają się na służbę Kościołowi i tym samym powinni mieć szczególnie udział w misyjnej działalności Kościoła³⁹. Zaangażowanie i oddanie, o którym mowa w Kodeksie, widoczne jest od dawna. Papież Paweł VI w encyklice *Evangelii nuntiandi* pisał: „Któż zdoła ocenić, jak wiele wnieśli oni i obecnie wnoszą w dzieło ewangelizacji! Ze względu na swoją konsekrację zakonną są oni jak najbardziej wolni i mogą dobrowolnie opuścić wszystko i iść aż na krańce świata, aby głosić Ewangelię. Są przedsiębiorczy, a ich apostołstwo często odznacza się pomysłowością i oryginalnością, które wzbudzają podziw u patrzących. Są wielkoduszni, często znajdują się na najodleglejszych stacjach misyjnych, gdzie nierzadko grożą im wielkie niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia. Zaiste, Kościół zawdzięcza im bardzo dużo⁴⁰”.

---

³⁶ Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym* „*Gaudium et spes*”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje...*, nr 4.

³⁷ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego* „*Perfectae caritatis*”, nr 73.

³⁸ Tamże.

³⁹ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1984, kan. 783.

⁴⁰ Paweł VI, *Adhortacja apostołska* „*Evangelii nuntiandi*”, nr 69.

O tym zaangażowaniu i ogromie trudu wniesionego do ewangelizacji przez osoby konsekrowane pisał również Jan Paweł II w adhortacji apostołskiej *Vita consecrata*⁴¹: „Miłość Chrystusa przynagła nas” (2 Kor 5,14). Także soborowy dekret misyjny *Ad gentes divinitus* mówi o wielkim udziale instytutów zakonnych w ewangelizacji świata. Wiele bowiem trudów poniesionych na chwałę Bożą jest ich zasługą. Dokonują one tego w doskonałej współpracy i uzupełnianiu się. Zakony kontemplacyjne przez swą ciągłą modlitwę wypraszają łaskę nawracania dusz. Natomiast zakony, oddane życiu czynnemu, działają w środowisku ściśle misyjnym⁴². „Mężczyźni i kobiety, należące do zakonu, nawet bez mówienia, w ciszy życia oddanego modlitwie, czystości i ofierze, przygotowują ludzi dobrej woli do przyjęcia łaski nawrócenia. Na tym polega misyjne znaczenie, jakie powinno mieć aktualne odnowienie życia zakonnego: realizowanie lepszej autentyczności, aby dać żywe i skuteczne świadectwo miłości Boga nad wszystko i mieć ewangeliczną miłość dla swych braci”⁴³.

Wszelka działalność osób konsekrowanych powinna być czyniona w dialogu z innymi podmiotami Kościoła. Wyzwania misyjne są na tyle duże, że nie mogą być podejmowane bez pełnej współpracy wszystkich członków Kościoła. Chodzi tu zarówno o sferę rozeznania, jak i działania, które jest owocem dialogu. Zwłaszcza współdziałanie między zgromadzeniami o różnych charyzmatkach może przyczynić się do wzajemnego wzbogacenia i większej skuteczności w misji ewangelizacyjnej. Dialog bowiem jest nowym imieniem miłości. Pozwala zobaczyć problemy w ich prawdziwych proporcjach i podejmować się ich rozwiązania z jak największą nadzieją na powodzenie⁴⁴. Współpraca taka pozwala na podział obowiązków zależnie od możliwości, co sprzyja skutecznemu docieraniu do rozwiązywania wspólnych przecież problemów. Gdyż nic nie jest sprawą jednego zgromadzenia, co dzieje się w Kościele – wspólnocie.

„Jest jeszcze jeden szczególny i swoisty element życia zakonnego, który sprawia, że ma ono udział w misji Chrystusa: jest nim życie braterskie we wspólnocie dla misji. Życie zakonne będzie zatem tym bardziej apostołskie, im głębsze będzie jego oddanie się Panu Jezusowi, im bardziej życie wspólnotowe będzie

---

⁴¹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, nr 78.

⁴² Por. Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*, nr 40.

⁴³ R.M. René, *Współpracownicy w ewangelizacji*, w: *Elementy...*, s. 16.

⁴⁴ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, nr 74.

przepojone duchem braterstwa i im gorliwiej zaangażowane w spełnianie szczególnej misji Instytutu⁴⁵. Kryterium, do którego należy się odnieść, jest posłanie przez wspólnotę, a to znaczy, że wspólnota nie jest jedynie jakąś przypadkową rzeczywistością, nie jest punktem wyjścia na drodze, z którego każdy wyrusza w swoją stronę⁴⁶. Wspólnota powinna być miejscem, z którego czerpie się jak ze źródła, miejscem jedności i łączności celu.

Osoba konsekrowana pełni misję, dając świadectwo samą swoją osobą i swoją konsekracją. Poprzez działanie zgodne z programem swojego instytutu daje świadectwo życia, a także wypełnia dzieła apostołskie służące ludziom. Jest to więc działalność dla chwały Boga, jak również ku zbawieniu ludzi⁴⁷. Chrześcijanie oddani Bogu przez życie zakonne mają do spełnienia szczególne zadanie w misyjnym dziele Kościoła⁴⁸. O tym należy zawsze pamiętać, gdyż odnosi się to do zamysłu Bożego wobec ludzi⁴⁹.

3. Szczególna rola osób świeckich w apostołacie misyjnym

Ostatnią grupą, którą należy włączyć do apostołatu misyjnego naszych czasów, są ludzie świeccy. Kodeks Prawa Kanonicznego podkreśla, że świeccy są to ci, „którzy na równi ze wszystkimi wiernymi, przez chrzest i bierzmowanie są przeznaczeni przez Boga do apostołstwa, mają ogólny obowiązek i zarazem prawo współpracować – czy to indywidualnie, czy też zrzeszeni w stowarzyszeniach – ażeby Boże przepowiadanie zbawienia było poznane przez wszystkich ludzi na całym świecie i przez nich przyjęte. Ten obowiązek spoczywa na nich w sposób szczególny w tych okolicznościach, w których tylko przez nich ludzie mogą usłyszeć Ewangelię i poznać Chrystusa⁵⁰. Z kolei konstytucja *Lumen gentium* dodaje, że „pod nazwą świeckich rozumie się tutaj wszystkich wiernych chrześcijan nie będących członkami stanu kapłańskiego i stanu zakonnego prawnie ustanowionego w Kościele, mianowicie wiernych chrześcijan, którzy wcieleni przez chrzest w Chrystusa, ustanowieni jako Lud Boży i uczynieni na swój sposób

---

⁴⁵ Tamże, nr 72.

⁴⁶ B. Secondin, *Otwarte horyzonty...*, s. 246–247.

⁴⁷ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, nr 72.

⁴⁸ Por. R.M. René, *Współpracownicy w ewangelizacji*, w: *Elementy...*, s. 16.

⁴⁹ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, nr 73.

⁵⁰ *Kodeks Prawa Kanonicznego*, kan. 225.

uczestnikami kapłańskiego, prorockiego i królewskiego urzędu Chrystusowego, ze swej strony sprawują właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu posłannictwo w Kościele i w świecie”⁵¹.

W pierwszych wiekach Kościoła było oczywiste, że świeccy stanowili działającą część Kościoła⁵². Cały Lud Boży uczestniczył w podejmowaniu ważnych dla wspólnoty decyzji. Sobór Watykański II w konstytucji *Lumen gentium* stwierdza: „Bóg powołał zgromadzenie tych, co z wiarą spoglądają na Jezusa, Sprawcę zbawienia i źródło pokoju oraz jedności, i ustanowił Kościołem, aby ten Kościół był dla wszystkich razem i dla każdego z osobna widzialnym sakramentem owej zbawczej jedności”⁵³. Pierwsze wieki Kościoła były zatem momentem, kiedy świeccy mieli dużą świadomość swego żywego uczestnictwa w życiu wspólnoty⁵⁴.

Kościół, ze swej natury misyjny, dokonuje więc dzieła ewangelizacji przy współpracy wszystkich swoich wiernych. „Świeccy – przypomina Benedykt XVI – są powołani do tego, by wykonywali swoje prorockie zadanie, wynikające bezpośrednio z chrztu, i świadczyli o Ewangelii w życiu codziennym, wszędzie gdzie są. W związku z tym ojcowie synodalni wyrazili «najgłębszy szacunek i wdzięczność, a także zachęcali do posługi ewangelizacji, którą tak wielu świeckich, a zwłaszcza kobiet pełni wielkodusznie i z zaangażowaniem we wspólnotach rozsianych po całym świecie, na wzór Marii z Magdali, pierwszego świadka paschalnej radości». Ponadto Synod uznaje z wdzięcznością, że ruchy kościelne oraz nowe wspólnoty stanowią w Kościele wielką siłę w dziele ewangelizacji w naszych czasach i pobudzają Kościół do szukania nowych form głoszenia Ewangelii”⁵⁵.

Ze słów tych jasno wynika, że potrzeba obecnie pobudzać współodpowiedzialność u wszystkich chrześcijan za dzieło głoszenia Ewangelii. To budzenie współodpowiedzialności łączy się, a nawet zaczyna od budzenia świadomości w człowieku. Wiąże się ono ściśle z postawą posłuszeństwa i uległości wzglę-

---

⁵¹ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, nr 31.

⁵² Por. J.M. Goiburu Lopetegui, *Duch misyjny. Vademecum*, Warszawa 1991, s. 112.

⁵³ Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, nr 9.

⁵⁴ Por. J.M. Goiburu Lopetegui, *Duch misyjny...*, s. 113.

⁵⁵ Benedykt XVI, *Adhortacja apostolska „Verbum Domini”*, nr 94.

dem Ducha Świętego⁵⁶. Św. Paweł mówi: „Bo ja nie wstydę się Ewangelii, jest bowiem ona mocą Bożą ku zbawieniu dla każdego wierzącego (Rz 1,16)”. Idąc za tymi słowami, należałoby rozważyć zasady przynależności do Kościoła.

Sakrament chrztu świętego jest pierwszym krokiem do tego, by być misjonarzem. Przyłączenie człowieka do wspólnoty Kościoła okazuje się w swych skutkach sensem życia chrześcijańskiego. Stając się chrześcijaninem, człowiek staje się równocześnie misjonarzem. Chrztost nie jest bowiem przepustką do zbawienia, ale mówiąc ściślej, jest powołaniem misyjnym. Prawdziwą tożsamością chrześcijanina jest więc bycie powołanym i posłanym⁵⁷. Sakrament chrztu świętego nie daje samych przywilejów, ale również obowiązki. Te obowiązki ciążyą nie tylko na kapłanach czy siostrach zakonnych, ale także na ludziach świeckich. „Misje – jak pisał papież w *Redemptoris missio* – są sprawą całego Ludu Bożego: chociaż bowiem do założenia nowego Kościoła konieczna jest Eucharystia, a zatem posługa kapłańska, to jednak misje, w różnych swoich formach, są zadaniem wszystkich wiernych”⁵⁸.

Świadomość o powszechności obowiązku misyjnego wśród chrześcijan powoli wzrasta. Obowiązek ten wynika z istoty Kościoła, a nie z litości, łaskowości czy nadmiaru czasu⁵⁹. Papież Paweł VI w adhortacji apostolskiej *Evangelii nuntiandi* pisał: „Ludzie świeccy, którzy ze względu na swój stan żyją w świecie i spełniają różne funkcje doczesne, winni wobec tego wykonywać swoisty rodzaj ewangelizacji”⁶⁰. Papież wymieniał tu zadania świeckich. Pierwszym z nich jest pełne uaktywnianie we wspólnotach kościelnych swych sił, które pomogą i wesprą dzieło ewangelizacji. Jest to współpraca z pasterzami, którzy owe wspólnoty powinni zakładać. Kolejnym miejscem aktywności świeckich jest dziedzina polityki, życia społecznego i gospodarki. Są to miejsca, gdzie kapłani czy osoby konsekrowane nie odnajdą swego miejsca. Następnie papież wymienia dziedzinę kultury, nauki, sztuki, stosunków międzynarodowych, środków społecznego prze-

---

⁵⁶ „Ci, którzy głoszą Ewangelię – podkreśla Ojciec Święty Franciszek – powinni bez lęków otworzyć się na działanie Ducha Świętego. W dniu Pięćdziesiątnicy Duch sprawił, że Apostołowie wyszli ze swych ograniczeń i zostali przemienieni w głosicieli wielkich dzieł Bożych, których każdy zaczyna rozumieć w swoim własnym języku. Ponadto Duch Święty obdarza siłą do głoszenia nowości Ewangelii śmiało, głośno, w każdym czasie i miejscu, także pod prąd [...]. Jezus pragnie ewangelizatorów głoszących Dobrą Nowinę nie tylko słowem, ale przede wszystkim życiem przemienionym obecnością Bożą” (Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, nr 259).

⁵⁷ Por. B. Secondin, *Otwarte horyzonty...*, s. 271.

⁵⁸ Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, nr 71.

⁵⁹ Por. J. Górski, *Jan Paweł II. Misjonarz świata*, Katowice 2006, s. 22.

⁶⁰ Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, nr 70.

kazu. Do tego istotnym, ale równoległym miejscem jest rodzina, wychowanie dzieci, praca zawodowa. „Im więcej będzie ludzi świeckich owianych duchem ewangelicznym, odpowiedzialnych za te sprawy oraz wyraźnie im oddanych, i im kompetentniej zdołają je wspierać oraz świadomi będą obowiązku zaangażowania wszystkich swoich sił chrześcijańskich – które często zostają ukryte – tym więcej wszystkie te sprawy będą służyć budowaniu Królestwa Bożego i przynoszeniu zbawienia w Jezusie Chrystusie; nie tracąc czegokolwiek ani nie uszczuplając efektywności humanistycznej, owszem, otwierając się często na pewne dziedziny wyższego rzędu”⁶¹.

Każdy chrześcijanin powinien odnaleźć swoje miejsce w Kościele. Jest to jego obowiązkiem i przywilejem. Można to miejsce odnaleźć, odkrywając swoje powołanie. I nie chodzi tu tylko o rozgraniczanie na stan kapłański bądź stan życia konsekrowanego, a w opozycji do tego małżeństwo. Chodzi raczej o sięgnięcie głębiej. Można to określić powołaniem w powołaniu. Zarówno kapłan, siostra zakonna czy człowiek świecki może w swoim życiu odczytać powołanie misyjne, potrzebę i chęć wyjazdu na misje lub pracy „dla misji” w swoim kraju. Pisze Sobór w konstytucji *Lumen gentium*: „Ludzie świeccy zaś szczególnie powołani są do tego, aby czynić obecnym i aktywnym Kościół w takich miejscach i w takich okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy stać się on może solą ziemi. Tak oto każdy świecki na mocy samych darów, jakie otrzymał, staje się świadkiem i zarazem żywym narzędziem posłannictwa samego Kościoła «według miary daru Chrystusowego» (Ef 4,7)”⁶².

Powołanie misyjne nie jest zarezerwowane i przypisane tylko dla stanu zakonnego czy kapłańskiego, obejmuje także ludzi świeckich⁶³. „Wszyscy chrześcijanie są powołani i posłani przez Pana, aby we właściwy im sposób urzeczywistnić Kościół”⁶⁴. Upoważnienie i powołanie to wynika z przyjęcia sakramentu chrztu. Jeśli głos Kościoła ma docierać do wszystkich, znaczy to, że obowiązek głoszenia Dobrej Nowiny spoczywa nie tylko na biskupach, kapłanach, diakonach, członkach zakonów, ale i na świeckich⁶⁵. Następnie, że „funkcje świeckich są inne niż duchownych, ale to nie pomniejsza odpowiedzialności każdego za Kościół i za

---

⁶¹ Tamże.

⁶² Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, nr 33.

⁶³ Por. J. Górski, *Jan Paweł II...*, s. 22.

⁶⁴ Tenże, *Nowa wiosna Ewangelii*, Kraków 1993, s. 60.

⁶⁵ Por. D. Zimoń, *Wprowadzenie do programu duszpasterskiego w roku 1994/95*, w: Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego, *Program duszpasterski na rok 1994/95*, Katowice 1994, s. 9.

misje⁶⁶. Potrzeby misyjne nie zamykają się jedynie na działalności, jaka należy do kapłana. Owszem, jest ona najważniejsza. Jednak praca misyjna zaczyna się dużo wcześniej. Niejednokrotnie posługa świeckich odgrywa nieocenioną rolę, zwłaszcza tam, gdzie dotrzeć mogą jedynie oni.

Czytamy w adhortacji papieża Pawła VI *Evangelii nuntiandi* o roli, jaką w działalności świeckich odgrywa rodzina. Słusznie określana jest ona mianem Kościoła domowego. Oznacza to, że w chrześcijańskiej rodzinie doszukać się można zarysów Kościoła powszechnego. I podobnie jak w Kościele powszechnym, w rodzinie rozkrzewia się przynoszona Ewangelia⁶⁷. Papież podawał więc pewne zalecenia. „W łonie rodziny świadomej tego zadania wszyscy członkowie jej ewangelizują, a także podlegają ewangelizacji. Rodzice nie tylko dzielą się z dziećmi Ewangelią, ale mogą od nich odebrać tę Ewangelię wyrażoną głęboko życiem. Rodzina staje się głosicielką Ewangelii dla wielu innych rodzin oraz dla otoczenia, w którym żyje⁶⁸. Pisał dalej papież, że należy zwrócić również uwagę na młodzież. Powiększająca się liczba młodych ludzi, a tym samym wzrastająca obecność w społeczeństwie, jest sygnałem, by otoczyć ich szczególną troską. Problemy, z jakimi boryka się młody człowiek, powinny być poddane ideałom ewangelicznym, w celu poznania ich i pielęgnowania. Jest to odpowiednia droga ku formacji młodych ludzi do działalności apostołskiej⁶⁹.

W dekrecie *Ad gentes divinitus* można przeczytać: „Ludzie świeccy współpracują w dziele ewangelicznym Kościoła i uczestniczą w jego zbawczym posłannictwie jako świadkowie i jako żywe narzędzia, zwłaszcza jeśli powołani przez Boga – zostaną do tej pracy przyjęci przez biskupa. W krajach już chrześcijańskich świeccy współpracują w dziele ewangelizacji, pielęgnując w sobie i w innych znajomość i umiłowanie misji, budząc powołania misyjne we własnej rodzinie, w stowarzyszeniach katolickich i w szkołach, ofiarując wszelkiego rodzaju pomoc, aby dar wiary, który darmo otrzymali, i innym można było przekazać. Świeccy zaś w krajach misyjnych, czy to przybysze, czy tubylcy, niech uczą w szkołach, prowadzą sprawy gospodarcze, współpracują w działalności parafii i diecezji, niech wprowadzają i ożywiają różne formy apostołatu świeckich, aby wierni młodych Kościołów jak najprędzej mogli przejąć własną rolę w życiu Kościoła. Wreszcie niech świeccy chętnie udzielają pomocy społeczno-gospodarczej narodom będą-

---

⁶⁶ J. Górski, *Nowa wiosna Ewangelii*, s. 60.

⁶⁷ Por. Paweł VI, *Adhortacja apostołska „Evangelii nuntiandi”*, nr 71.

⁶⁸ Tamże.

⁶⁹ Por. tamże, nr 72.

cym na drodze rozwoju; a pomoc ta jest tym bardziej godna pochwały, im bardziej ma na uwadze zakładanie instytucji, które dotyczą podstawowych struktur życia społecznego lub przeznaczone są do wykształcenia osób odpowiedzialnych za sprawy publiczne. Szczególnej pochwały godni są ci świeccy, którzy na uniwersytetach lub w instytutach naukowych przyczyniają się swymi badaniami historycznymi lub religioznawczymi do lepszego poznania ludów i religii, pomagając w ten sposób zwiastunom Ewangelii i przygotowując dialog z niechrześcijanami. Niech w braterskim usposobieniu współpracują z innymi chrześcijanami, z niechrześcijanami, szczególnie z członkami stowarzyszeń międzynarodowych, mając stale przed oczyma to, aby «budowanie społeczności ziemskiej opierało się zawsze na Panu i ku Niemu się kierowało». Do wykonania tych wszystkich zadań świeccy koniecznie potrzebują przygotowania technicznego i duchowego, które powinny im dać instytuty do tego przeznaczone, aby ich życie wśród niechrześcijan było świadectwem dla Chrystusa, według słów Apostoła: «Nie dawajcie zgorszenia ani Żydom, ani Grekom, ani Kościołowi Bożemu, jako i ja wszystkim i we wszystkim staram się dogodzić, nie szukając, co dla mnie jest pożyteczne, ale co dla wielu, aby byli zbawieni» (1 Kor 10,32-33)⁷⁰.

***

Na podstawie tych rozważań, można stwierdzić, że „człowiek będąc jedynym na świecie stworzeniem, którego Bóg chciał dla niego samego, nie może odnaleźć się w pełni inaczej, jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego”⁷¹. Słowa te, wyrażone przez Sobór Watykański II w konstytucji *Gaudium et spes*, są doskonałym wskazaniem na sens chrześcijańskiego powołania. Świadomość misyjności Kościoła, a więc świadomość własnej przynależności do dzieła misyjnego, pozwala głębiej odczytać to powołanie. Każdy bowiem stan w Kościele powinien odnajdywać i odczytywać swoje miejsce. Zarówno kapłani, osoby konsekrowane, jak i świeccy mają odpowiednie dla siebie i sobie tylko powierzone dzieła do spełnienia w misyjnej działalności Kościoła. Podobnie jak nie należy ograniczać pracy kapłana czy osoby zakonnej tylko do określonych czynności, tak również spychanie świeckich na przysłowiowy margines albo czynienie z nich

---

⁷⁰ Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*, nr 41.

⁷¹ Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”*, nr 24.

jedynie pomocników w dziele ewangelizacji, bez konsultowania się z nimi oraz bez żywego i prawdziwego ich uczestnictwa, oznacza praktycznie wypadnięcie z drogi. Ewangelizacja jest powołaniem i obowiązkiem wszystkich chrześcijan. Należy więc zadbać o to, by czynienie z siebie daru dla bliźnich było zawsze pierwszym i podstawowym przywilejem wszystkich chrześcijan.

Literatura

- B. Secondin, *Otwarte horyzonty. Symbolika, wzorce i wyzwania życia konsekrowanego*, Kraków 2005.
- Benedykt XVI, *Adhortacja apostolska „Verbum Domini”*, Kraków 2010.
- Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*, Kraków 2013.
- Goiburū Lopetegui J.M., *Duch misyjny. Vademecum*, Warszawa 1991.
- Górski J., *Nowa wiosna Ewangelii*, Kraków 1993.
- Górski J., *Jan Paweł II. Misjonarz świata*, Katowice 2006.
- Górski J., *Nowy paradygmat misji*, Warszawa 2006.
- Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska „Vita consecrata”*, Watykan 1996.
- Jan Paweł II, *Encyklika „Ecclesia de Eucharistia”*, Watykan 2003.
- Jan Paweł II, *Encyklika „Redemptoris missio”*, Watykan 1990.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1984.
- Lopez-Gay J., *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny wymiar misji*, w: [b.red.], *Elementy teologii misyjnej*, Pieniężno 1987.
- Paweł VI, *Adhortacja apostolska „Evangelii nuntiandi”*, Watykan 1975.
- Pius XII, *Encyklika „Fidei donum”*, Watykan 1957.
- René R.M., *Współpracownicy w ewangelizacji*, w: [b.red.], *Elementy teologii misyjnej*, Pieniężno 1987.
- Secondin B., *Otwarte horyzonty. Symbolika, wzorce i wyzwania życia konsekrowanego*, Kraków 2005.
- Sobór Watykański II, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła „Ad gentes divinitus”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.
- Sobór Watykański II, *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.
- Sobór Watykański II, *Dekret o posłudze i życiu kapłanów „Presbyterorum ordinis”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.
- Sobór Watykański II, *Dekret o przystosowanej odnowie życia zakonnego „Perfectae caritatis”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.

Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 1968.

Zimoń D., *Wprowadzenie do programu duszpasterskiego w roku 1994/95*, w: Komisja Episkopatu Polski Duszpasterstwa Ogólnego, *Program duszpasterski na rok 1994/95*, Katowice 1994.

MORALNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ CHRZEŚCIJAN ZA MISYJNE DZIEŁO KOŚCIOŁA

Streszczenie

Obserwując dokonujące się w świecie przemiany, łatwo można zauważyć aktualność i potrzebę zaangażowania wszystkich chrześcijan w misyjne dzieło Kościoła. Wielość wypowiedzi soborowych i papieskich pozwala ukazać różne aspekty ciągłej i naglącej potrzeby ewangelizacji współczesnego świata. Misja ewangelizacyjna jest świadectwem wiary, chrześcijańskiej dojrzałości i formacji. Jest również świadectwem odpowiedzialności moralnej za tych, którzy nie poznali jeszcze Chrystusa.

Dlatego niniejszy przyczynek naukowy miał za zadanie wskazać zakres osób, które mniej lub bardziej świadomie włączone są w dzieło wychowania do ewangelizacji już przez samą swą przynależność do Kościoła. Przekazywanie Ewangelii w swym ogólnym znaczeniu jest zadaniem każdego ochrzczonego. Szczególne jednak miejsce mają w tym dziele kapłani, osoby konsekrowane i misjonarze świeccy, którzy świadomie i dobrowolnie podejmują się bezpośredniej działalności misyjnej i ewangelizacji. Ich pełna współpraca pozwala skutecznie realizować konkretne działania, do których wezwany jest Kościół.

Słowa kluczowe: Kościół, misje, odpowiedzialność, kapłani, osoby konsekrowane, osoby świeckie

THE MORAL RESPONSIBILITY OF CHRISTIANS FOR THE MISSIONARY WORK OF THE CHURCH

Summary

Observing social changes in the world, one can easily notice the current need of the involvement of all Christians in the missionary work of the Catholic Church. Many of the papal and conciliar statements show the different aspects of a constant and urgent need of the evangelisation of the present-day world. The evangelisation bears witness to faith, Christian maturity and religious formation. It also bears testimony to moral responsibility for those who have not met Jesus Christ yet.

This is why the aim of the study was to show a range of people who, more or less consciously, are engaged in the evangelisation by their affiliation to the Church. Conveying the Gospel in its general meaning is a task of every baptized man. However, a special place in this mission have priests, consecrated people and secular missionaries. They consciously, voluntarily and directly undertake their missionary and evangelisatory work. Their full cooperation enables the Church to take concrete actions to which it is summoned.

Keywords: church, mission, responsibility, priests, consecrated persons, laics

Translated by Marek Kluz